

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ต้องการศึกษารูปแบบการจัดทำแผนชุมชนแบบพึ่งตนเอง ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงในจังหวัดสมุทรสงคราม โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาชุมชนที่มีการทำแผนชุมชนไปพัฒนาสู่กิจกรรมพึ่งตนเองนำไปสู่การปฏิบัติ นำไปวิเคราะห์และสังเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของชุมชน และหาแนวทางการปรับปรุงกระบวนการในการพัฒนาแผนพึ่งตนเองนำไปสู่การปฏิบัติ และการนำไปใช้ประโยชน์ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลดังรายการต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสัมภาษณ์

ตอนที่ 1 ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จและสิ่งที่คาดหวังของชุมชน

ตอนที่ 2 สิ่งที่คาดหวังของชุมชนที่จะพัฒนาชุมชนของตนเอง

ขั้นตอนที่ 2 การประชุมกลุ่มย่อย

ตอนที่ 3 แนวทางปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของชุมชน

ขั้นตอนที่ 1 การสัมภาษณ์

ตอนที่ 1-2 ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จและสิ่งที่คาดหวังของชุมชนที่จะพัฒนาชุมชนของตนเอง

1.1 ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จ

1) มียาเสพติดในชุมชน

2) ในชุมชนไม่ค่อยเห็นความสำคัญในการเข้าร่วมประชุมประชาคมในหมู่บ้านทำให้ชุมชนไม่ทราบเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนเท่าที่ควร และยังไม่ค่อยให้ความสำคัญของแผนชุมชน

3) ผู้นำชุมชนและคณะกรรมการจัดทำแผนชุมชนบางคนไม่เข้าใจวิธีการจัดทำแผนชุมชน

4) ในชุมชนไม่ค่อยให้ความร่วมมือเพราะในชุมชนยังไม่เข้าใจในแผนชุมชนอย่างแท้จริงขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนชุมชน

5) ในชุมชนมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันทำให้การจัดทำแผนชุมชนไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรจึงไม่ค่อยให้ความร่วมมือเพราะต่างคนต่างอยู่

6) แต่ละครอบครัวในชุมชนส่วนใหญ่ทำงานโรงงานอุตสาหกรรม

7) ครอบครัวในชุมชนจะประกอบอาชีพลูกจ้างของบริษัทฯ เป็นส่วนใหญ่

8) ขาดงบประมาณในการลงทุน ในการจัดทำโครงการต่าง ๆ ในชุมชน

9) ในชุมชนมีส่วนร่วมเข้าประชุมน้อยมากผู้นำชุมชนขาดการประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง

10) ผู้นำชุมชนขาดประชาสัมพันธ์ที่ดีจึงทำให้ในชุมชนขาดความร่วมมือและความเข้าใจในการทำงานแผนชุมชน

11) ประชาชนในชุมชนยังขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนชุมชนให้ความร่วมมือน้อยและไม่กล้าแสดงออกความคิดเห็น

12) แต่ละครอบครัวในชุมชนสนใจทำแต่อาชีพของตนเองเป็นหลักจึงมองข้ามการเข้าร่วมประชุมมักจะอ้างว่าไม่มีเวลาร่วมประชุมเพราะต้องทำงาน

13) ให้องค์กรภาครัฐเข้ามาส่งเสริมสนับสนุนให้ความรู้ ความเข้าใจและเข้าร่วมการทำแผนชุมชน

14) หน่วยงานจากภาครัฐไม่เข้ามาดูแลและไม่ส่งเสริมสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง

สรุปปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จ

1) ผู้นำชุมชนต้องไม่เห็นแก่ตัวและพวกพ้อง อ่อนน้อมถ่อมตนให้เกิดมิตรซึ่งกันและกัน

2) ชุมชนมีความรักมีความสามัคคีมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชน

3) ทางภาครัฐต้องมีกระบวนการส่งเสริมสนับสนุนการจัดทำแผนชุมชนอย่างต่อเนื่อง

4) การเดินทางคมนาคมไม่สะดวกและยังขาดไฟฟ้าส่องสว่างตามถนน

5) ในชุมชนขาดงบประมาณในการลงทุน แต่ละครอบครัวในชุมชน ไม่มีรายได้เสริมทำให้แต่ละครอบครัวในชุมชนมีหนี้สินนอกระบบมากขึ้น ชาวชนาดิทยาเสพย์คิดเริ่มระบาดในชุมชน และชาวชนในชุมชนบางส่วนเดินทางออกไปทำงานต่างพื้นที่

6) ในชุมชนยังขาดแหล่งน้ำเพื่อทำการเกษตร และน้ำประปาในชุมชนยังไม่พอใช้ทำให้น้ำไม่สะอาด และในชุมชนมีขยะมากทำให้เกิดมลพิษในอากาศตามมา

7) พื้นที่ในชุมชนมีโรงงานอุตสาหกรรมเกิดขึ้นในพื้นที่ แรงงานต่างด้าว และคนต่างด้าวอาศัยปะปนในชุมชนทำให้ชาวชนในพื้นที่เกิดการว่างงาน

8) เมื่อมีสถานประกอบการหรือโรงงานมาตั้งบริเวณชุมชนหรือใกล้เคียง คนในชุมชนจะมุ่งไปทำงานในภาคอุตสาหกรรมและจะไม่ทำงานของตนเองในภาคการเกษตรเนื่องจากมีรายได้ไม่แน่นอน

1.2 สิ่งที่คาดหวังของชุมชนที่จะพัฒนาชุมชนของตนเอง

1) ด้านการพัฒนาคน ชาวชนมีการสืบสานการเรียนรู้วัฒนธรรมประเพณี ภูมิปัญญาชาวบ้าน ภูมิปัญญาของท้องถิ่นและพัฒนาความรู้ความสามารถของคนในชุมชนให้เกิดอัตลักษณ์วิถีการดำรงชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2) ด้านการพัฒนาพื้นที่ พัฒนาสิ่งแวดล้อมให้น่าอยู่ เช่นชุมชนมีลานกีฬาเพื่อสุขภาพระบบสาธารณสุขปกอกและคนในชุมชนเองช่วยดูแลความปลอดภัยในชุมชนของตนเอง

- 3) ด้าน การพัฒนาเศรษฐกิจและแหล่งรายได้ ค้นหาศักยภาพอันโดดเด่นของชุมชนของตนเอง ให้ชุมชนมีอาชีพเสริมและรายได้เสริม มีการจัดตั้งกลุ่มชมรมเกษตร มีการจัดตั้งกลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์ ในชุมชน มีการทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพใช้เองภายในชุมชน
- 4) ด้านการพัฒนาแผนชุมชน มีความสามัคคีเกิดขึ้นในชุมชน จะช่วยกันขับเคลื่อนแผนพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเองได้ อยู่ดีกินดี

ขั้นตอนที่ 2 การประชุมกลุ่มย่อย

ตอนที่ 3 แนวทางปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของชุมชน

3.1 การนำแผนพึ่งตนเองนำไปสู่การปฏิบัติ และการนำไปใช้ประโยชน์ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่คุณภาพชีวิตที่ยั่งยืน ดังนี้

- 1) ด้านการพัฒนาคน มีการส่งเสริมพัฒนาผู้นำชุมชนพร้อมทั้งคนในชุมชนเองได้มีส่วนร่วมในการเข้าร่วมประชุม
- 2) ด้านการพัฒนาพื้นที่ คนในชุมชนมีการประชาสัมพันธ์โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์พร้อมทั้งส่งเสริมให้คนในชุมชนรักษาธรรมชาติให้สมบูรณ์
- 3) ด้าน การพัฒนาเศรษฐกิจและแหล่งรายได้ ผู้นำชุมชนมีการประชุมประชาคมในหมู่บ้าน เพื่อให้มีการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ กลุ่มออมทรัพย์ประจำหมู่บ้าน ควรเพิ่มมูลค่าแปรรูปผลผลิตที่มีเอกลักษณ์ของชุมชน
- 4) ด้าน การพัฒนาแผนชุมชนมีการวางแผนจัดลำดับความสำคัญในการจัดสรรงบประมาณเพื่อนำไปพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งและยั่งยืนด้วยการทำประชาพิจารณ์ต่อที่ประชุมอีกครั้งเพื่อรับรองแผนชุมชนร่วมกัน

3.2 ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จ และแนวทางการพัฒนาแผนชุมชน

โดยภาพรวมทั้งประเทศประกอบไปด้วยกลุ่มตัวอย่าง 27 จังหวัด มีจำนวน 102 ราย พบปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จ และแนวทางการพัฒนาแผนชุมชน ดังนี้

3.2.1 ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จ

- 1) ในชุมชนต้องมีความร่วมมือ ความสามัคคีในการเข้าร่วมประชุมประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาชุมชน เพราะผู้นำชุมชนต้องไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวและพวกพ้อง
- 2) ผู้นำชุมชนต้องเป็นนักพัฒนาใจกว้างหาความรู้อยู่เสมอ และเป็นแบบอย่างในการใช้ชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง
- 3) ประชุมค้นหาภูมิปัญญาจากอดีต – ปัจจุบัน และเปลี่ยนแปลงประเพณี การพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นกำหนดอัตลักษณ์ความเป็นตัวตนของคนในชุมชน
- 4) สนับสนุนส่งเสริมฝึกอบรมทางวิชาชีพให้กับคนในชุมชนในการต่อความรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชน เพื่อให้ครอบครัวมีรายได้เสริม

3.2.2 แนวทางการพัฒนาแผนชุมชน

- 1) ด้านการพัฒนาคน กระตุ้นให้ชุมชนหันมาสนใจชุมชนของตนเอง คนในพื้นที่ควรมีคุณธรรมมีความเสียสละตระหนักถึงการเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว
- 2) ด้านการพัฒนาพื้นที่ ให้จัดลำดับความสำคัญการกำหนดอนาคตของหมู่บ้านร่วมกันว่าต้องการให้เกิดการพัฒนาในด้านใดบ้าง
- 3) ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและแหล่งรายได้ ควรพัฒนาให้ชุมชนมีอาชีพเสริมและรายได้เสริมเพื่อให้แผนพัฒนาชุมชนเข้มแข็งและยั่งยืน โดยการจัดประชุมค้นหาปัญหาและแลกเปลี่ยนประสบการณ์จากอดีตถึงปัจจุบัน
- 4) ด้านการพัฒนาแผนชุมชน ควรให้ผู้นำชุมชนมีการประชุมประชาคมในชุมชนประจำทุกเดือนเพื่อจัดทำแผนพัฒนาชุมชน และจัดลำดับความสำคัญเพื่อรวบรวมวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลที่จะสามารถแก้ไขปัญหาของชุมชน

3.2.3 แนวทางการพัฒนาแผนชุมชน

- 1) ด้านการพัฒนาคน กระตุ้นให้ชุมชนหันมาสนใจชุมชนของตนเอง คนในพื้นที่ควรมีคุณธรรมมีความเสียสละตระหนักถึงการเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว ควรจัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมความร่วมมือเพื่อให้เกิดความสามัคคีในชุมชน และการ ค้นหาผู้นำที่มีลักษณะอ่อนน้อมถ่อมตน ให้เกียรติซึ่งกันและกันมีความเสียสละ เป็นนักพัฒนาใจกว้างหาความรู้อยู่เสมอ สามารถเชื่อมโยงการทำงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ได้ และเป็นแบบอย่างในการใช้ชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง
- 2) ด้านการพัฒนาพื้นที่ ระยะเวลาในการทำแผนตามศักยภาพที่เหมาะสมกับพื้นที่ของชุมชนและไม่จำกัดเฉพาะเรื่องปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่เท่านั้น ให้จัดลำดับความสำคัญการกำหนดอนาคตของหมู่บ้านร่วมกันว่าต้องการให้เกิดการพัฒนาในด้านใดบ้าง เช่น การใช้ประโยชน์จากชุมชน ในด้านการทรัพยากรสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์ป่าไม้และแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรให้มีความสมบูรณ์ให้มีคุณค่ามากที่สุด
- 3) ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและแหล่งรายได้ ควรพัฒนาให้ชุมชนมีอาชีพเสริมและรายได้เสริมเพื่อให้แผนพัฒนาชุมชนเข้มแข็งและยั่งยืน โดยการจัดประชุมค้นหาปัญหาและแลกเปลี่ยนประสบการณ์จากอดีตถึงปัจจุบัน การศึกษาประวัติศาสตร์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น วิถีชีวิต วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ที่มีู่ทางการตลาด กำหนดอัตลักษณ์หรือความเป็นตัวตนอย่างรอบด้าน โดยการถอดองค์ความรู้จาก ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน และการวิจัยแบบมีส่วนร่วม และภาครัฐมาสนับสนุนส่งเสริมเรียนรู้ให้เกิดอาชีพในชุมชน
- 4) ด้านการพัฒนาแผนชุมชน ควรให้ผู้นำชุมชนมีการประชุมประชาคมในชุมชนประจำทุกเดือนเพื่อจัดทำแผนพัฒนาชุมชน และจัดลำดับความสำคัญเพื่อรวบรวมวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลที่จะสามารถแก้ไขปัญหาของชุมชน แยกเป็นแผนพึ่งตนเอง แผนความร่วมมือ แผนการสนับสนุน สอดคล้องกับเกณฑ์และตัวชี้วัด การประเมินคุณภาพและระบบการรับรองมาตรฐานแผนชุมชน

วิเคราะห์เหตุการณ์เชื่อมโยงกับแนวคิดหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต ให้ไปในทิศทางเดียวกันกับการพัฒนาของหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องแล้วจะทำให้ชุมชนสามารถปรับตัวรับได้กับทุกสถานการณ์ซึ่งจะนำไปสู่ชุมชนพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน

ตลอดจนผู้นำชุมชนและกรรมการชุมชนจะต้องเตรียมความพร้อมและให้ความรู้ แก่สมาชิกในชุมชน เป็นผู้นำและกรรมการชุมชนที่มีคุณธรรมและมีจิตสำนึกที่ดี ชุมชนควรสร้างผู้นำชุมชนที่ดี เพราะปัญหาของชุมชนที่ผ่านมาส่วนหนึ่งมาจากของกระบวนการจัดทำแผนชุมชน อย่างไรก็ตามชาวบ้านบางส่วนยังเห็นว่าชาวบ้านยังไม่ได้รับประโยชน์ เพราะมีหลายโครงการที่ภาครัฐเข้าไปดำเนินการแต่ไม่ประสบความสำเร็จ เพราะไม่มีความต่อเนื่องและไม่มีความยั่งยืน เพราะในปัจจุบันภาคท้องถิ่นมีความอ่อนแอในเรื่องนี้มาก โดยเฉพาะความเข้าใจในเรื่องการจัดทำโครงการต่างๆ มีน้อยมาก สร้างผู้นำจากราชการ เช่น ทำให้มีนโยบายและงบประมาณกระจุกตัว นโยบาย งบประมาณ และระบบการบริหารไม่ต่อเนื่อง การคัดเลือกผู้นำใช้ระบบอุปถัมภ์และพวกมากลากไป ผู้นำบริหารงานไม่มีความโปร่งใส เงินไม่ถึงชาวบ้าน ชาวบ้านไม่กล้าเรียกร้องใดๆ เพราะไม่อยากมีปัญหา กับผู้มีอิทธิพลในชุมชน หลายโครงการ เป็นโครงการที่ดีแต่ผู้นำไม่ดี ทำให้โครงการล้มเหลว เพิ่มภาระหนี้สินให้ชุมชน ทำให้การแก้ไขปัญหาต่างๆ ของชุมชนมีอุปสรรคมาก ซึ่งลักษณะของผู้นำที่ดี คือยอมรับฟังความคิดเห็นของลูกบ้าน เป็นคนดี มีคุณธรรม ซื่อสัตย์ เป็นผู้มีวิสัยทัศน์ มีจิตใจสาธารณะมีความเสียสละ และรักษาสมบัติส่วนร่วม เข้ากับชุมชนได้ดี มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ เป็นผู้นำในระบอบประชาธิปไตย ไม่ละเมิดกฏกติกา เป็นผู้ตามที่ดีอย่างมีเหตุผล โดยกระบวนการสร้างผู้นำที่เข้มแข็งเริ่มจากการจัดประชุมหมู่บ้าน ตั้งคณะกรรมการ และตั้งกฎระเบียบในการเลือกผู้นำที่เป็นที่ยอมรับของคนในชุมชน ชาวบ้านร่วมกันเสนอชื่อ ผู้มีความรู้ ผู้มีความสามารถ ผู้มีจิตสำนึกชุมชนหรือผู้ที่เป็นปราชญ์ชาวบ้าน แล้วตัดสินใจโดยใช้เสียงข้างมาก ในการนำไปใช้แก้ไขปัญหาที่ถูกต้องการแก้ไขปัญหาความยากจนโดยไม่ใช้เงินอุดหนุนจากรัฐ ทำได้โดยส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลผลิตทางการเกษตรและสินค้าต่างๆ ของชุมชน โดยการพัฒนาเทคโนโลยีในการผลิตที่ประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อผลิตเป็นสินค้าและบริการต่างๆ ที่เอกลักษณ์ของตัวเอง ซึ่งอาจเรียนรู้จากความสำเร็จจากชุมชนอื่นที่ประสบความสำเร็จ โดยรัฐและเอกชนช่วยหาตลาด นอกจากนี้ควรส่งเสริมให้คนในชุมชนคิดและวิเคราะห์ในเชิงลึกและกว้าง เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และควรส่งเสริมการสร้างโอกาสและสร้างงานในพื้นที่ท้องถิ่น

การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของชุมชน จังหวัดสมุทรสงคราม

Strengths: S: จุดแข็ง

จุดแข็ง

ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านอาชีพของจังหวัดสมุทรสงคราม ที่สร้างรายได้ให้กับชาวจังหวัดสมุทรสงครามที่สำคัญ ตามลำดับดังนี้

1. การทำน้ำตาลมะพร้าว การทำน้ำตาลมะพร้าว เป็นอาชีพหลักที่สำคัญของชาวจังหวัดสมุทรสงครามซึ่งทำกันมาตั้งแต่โบราณ เนื่องจากสภาพพื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม มีแม่น้ำแม่กลอง และมีคลองลำรางมากมาย พื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดสมุทรสงครามมีการปลูกมะพร้าว

2. การทำนาเกลือ เกลือสมุทร จังหวัดสมุทรสงครามเป็นแหล่งผลิตเกลือที่สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศ โดยมีแหล่งผลิตที่สำคัญของจังหวัดอยู่ในเขตอำเภอเมืองสมุทรสงคราม ได้แก่ ตำบลบางแก้ว และตำบลลาดใหญ่ เนื่องจากลักษณะดินเป็นดินเหนียวและดินเค็ม มีพื้นที่ติดชายฝั่งทะเล สะดวกต่อการขุดลอกลำรางเพื่อนำน้ำเข้าสู่พื้นที่นา จังหวัดสมุทรสงคราม จึงมีพื้นที่ทำนาเกลือ ประมาณ 5,000 ไร่วิถีชีวิตของชาวนาเกลือ เป็นวิถีชีวิตที่เรียบง่าย อาศัยธรรมชาติและแรงงานเป็นหลักในการทำมาหากิน แต่ก็ยังใช้ภูมิปัญญาที่บรรพบุรุษถ่ายทอดให้ เพื่อจะได้อยู่รอดและประสบผลสำเร็จการทำนาเกลือต้องใช้น้ำทะเลเป็นวัตถุดิบหลัก

3. การทำถ่านไม้ไผ่โกงกาง ป่าชายเลนเป็นป่าที่ปรากฏในพื้นที่ที่ราบชายฝั่งทะเลนำท่วมถึง ประกอบด้วยพันธุ์ไม้หลายชนิด เช่น แสม ตะบูน ตะบัน ลำพู ลำแพน โกงกาง จาก ฯลฯ ไม้ชนิดนี้เป็นป่าที่มีใบเขียวตลอดปี ป่าชายเลนสามารถลดความรุนแรงของพายุ อุทกภัย การพังทลายของดิน ประโยชน์ทางตรงคือ สามารถนำมาทำถ่าน ฟืน ทำที่อยู่อาศัย ฯลฯ พันธุ์ไม้ในป่าชายเลนที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจมากที่สุด คือ โกงกาง

4. การทำยาจืด ยาจืดมีลักษณะเป็นเส้นสีขาวนวลออกเหลือง คล้ายกับยาเส้นในมวนบุหรี เป็นที่รู้จักกันดีของคนกินหมาก เพราะใช้กินกับหมาก อาชีพทำยาจืด เริ่มทำมาประมาณ 100 ปีแล้ว ดินที่ทำยาจืดของจังหวัดสมุทรสงคราม ได้แก่ ตำบลบางกระบือและตำบลดอนมะโนรา อำเภอบางคนทีการเพาะปลูกต้นยาใช้เมล็ดหว่านในดินที่ขึ้น เมล็ดจะแตกออกเป็นต้นกล้าเล็ก ๆ หลังจากหว่านประมาณ 1 เดือน ถอนต้นกล้ามาปลูกในดินแปลงใหม่อีกประมาณ 1 เดือน ก็นำใบยามาใช้ได้ ต้นยาจืดเป็นพืชล้มลุกมีอายุประมาณ 3 เดือน ส่วนที่นำมาทำยาจืด คือ ส่วนเป็นใบ

5. การทำกะปิคลองโคน กะปิคลองโคน ทำมาจากเคยตาดำ ซึ่งเป็นสัตว์น้ำทะเลตัวเล็ก ๆ หัวเหมือนลูกน้ำตาดำหางเหมือนกุ้งการรอเคยหรือ รุนเคย

6. การทำขนมสำปันนี่การทำขนมสำปันนี่ เป็นขนมไทยโบราณที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดสมุทรสงครามเพราะเป็นขนมพื้นเมืองที่ไม่ซ้ำกับจังหวัดใด

ในชุมชน ประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ 80 ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและกิจการ เช่น การทำสวนมะพร้าว การทำสวนผลไม้ ลิ้นจี่ ส้มโอ กล้วย พืชผักต่าง ๆ ทำประมงส่วนทางด้านอุตสาหกรรมที่สำคัญของจังหวัด จะเป็นอุตสาหกรรมอาหาร เครื่องดื่ม อุตสาหกรรมน้ำตาล น้ำตาลสดที่ผ่านระบบการฆ่าเชื้อ (สเตอริไลซ์) อุตสาหกรรมผลิตอาหารสัตว์แปรรูปสัตว์น้ำอุตสาหกรรมแปรรูปไม้ อุตสาหกรรมห้องเย็น ซ่อมเครื่องยนต์ อุปกรณ์ เครื่องและเรือ แต่จะพบว่าในชุมชนส่วนใหญ่วัยรุ่นจะทำงานตามโรงงานอุตสาหกรรม เพราะมีความทันสมัยของเทคโนโลยี ทางด้าน การคมนาคม มีความสะดวกความเจริญทางเศรษฐกิจ เพราะ อยู่ใกล้เมืองเศรษฐกิจ เช่น กรุงเทพมหานคร สมุทรสาคร ซึ่งมีโรงงานอุตสาหกรรมมากมาย

Weaknesses: W: จุดอ่อน

จุดอ่อน

1. ผู้นำชุมชนขาดการประชาสัมพันธ์ การจัดทำแผนชุมชนอย่างต่อเนื่อง
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่ได้ชี้แจงการจัดทำแผนและไม่ติดตามแผนชุมชนอย่างจริงจังอย่างต่อเนื่อง

3. ผู้นำชุมชนบางกลุ่มยังเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวและพวกพ้อง
4. วัยรุ่นที่มีอายุ 12 ปี มีการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร และมีปัญหาการหย่าร้าง
5. ในชุมชนมีการลักทรัพย์/อบายมุขและมียาเสพติดระบาด
6. ในชุมชนดั้งเดิมมีอาชีพทำน้ำตาลมะพร้าว, น้ำตาลปี๊บที่เป็นผลิตภัณฑ์ที่ขึ้นชื่อของจังหวัดสมุทรสงคราม เนื่องจากมีสี่สายรสชาติหวาน มัน หอม แต่ปัจจุบันคนรุ่นใหม่ไปศึกษาและทำงานในโรงงาน อีกทั้งชุมชนไม่ใส่ใจในอาชีพของบรรพบุรุษ ปัจจุบันวัยรุ่น ลูกหลาน หันไปรับจ้างโรงงานอุตสาหกรรมมากกว่าการป็นต้นมะพร้าว ไม่มีความอดทน อีกทั้งต้นทุนการผลิตน้ำตาลมะพร้าวสูง เพราะจะมีแมลงค้ำหนามที่คอยมาทำลายต้นมะพร้าวทำให้ชาวสวนแก้ปัญหาไม่ได้พื้นที่ทำให้การสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นการทำน้ำตาลมะพร้าวของคนรุ่นใหม่ลดน้อยลง

Opportunities: O: โอกาส

โอกาส

1. มี ทรัพยากรธรรมชาติและแหล่งน้ำที่สำคัญที่สุดของจังหวัดคือแม่น้ำแม่กลอง ประชาชนของจังหวัดนี้จึงมีชีวิตและความเป็นอยู่ผูกพันกับแม่น้ำแม่กลองมาตั้งแต่โบราณ นอกจากนี้ยังมีลำคลองใหญ่น้อยมากมาย แยกจากแม่น้ำแม่กลองกว่า 300 คลอง กระจายอยู่ทั่วทุกพื้นที่ จากสภาพภูมิประเทศเช่นนี้ทำให้เกิดความสะดวกในด้านการคมนาคมทางน้ำ และการประกอบอาชีพด้านการเกษตร และได้อาศัยแม่น้ำนี้สำหรับการอุปโภคบริโภคเป็นเส้นทางคมนาคมขนส่ง ทั้งยังเป็นแหล่งประมงน้ำจืดขนาดใหญ่ นอกจากนี้ประชาชนยังอาศัยน้ำจากแม่น้ำใช้ในการเพาะปลูกทางการเกษตรต่างๆ
2. มีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจได้แก่ 1. ดอนหอยหลอดเป็นดินดอนที่เกิดขึ้นที่ปากน้ำแม่กลอง เป็นสถานที่ที่มีหอยหลอดอาศัยอยู่ในขณะที่น้ำทะเลขึ้นน้ำจะท่วมพื้นที่บริเวณนี้เมื่อน้ำลดดอนจะโผล่

เป็นที่กว้างส่วนมากจะมีประชาชนมาเที่ยวในราวเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายน 2. ออร์คิดฟาร์ม ตั้งอยู่ริมถนนสมุทรสงคราม - บางแพ อ.อัมพวา เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีสวนกล้วยไม้และสวนผีเสื้อที่สวยงาม ให้นักท่องเที่ยวได้มาเที่ยวชม นอกจากนี้ยังมีจำหน่ายของของที่ระลึก และของฝาก จำนวนมาก 3. ท่องเที่ยวทางลำน้ำแม่กลองเที่ยวชมการดำเนินชีวิตริมฝั่งของชาวแม่กลอง ซึ่งมีวิถีชีวิตแบบเรียบง่าย และเป็นธรรมชาติ ชมโบราณสถานที่สำคัญทางศาสนาทั้งศาสนาพุทธ และศาสนาคริสต์ตามริมน้ำ สำหรับการท่องเที่ยวชมนั้น สามารถนั่งเรือเที่ยวชมโดยนั่งเรือที่ท่าเทียบเรือตามแหล่งชุมชนริมน้ำแม่กลอง เช่น หน้าวัดเพชรสมุทรวรวิหาร อ.เมืองสมุทรสงคราม ตลาดริมน้ำ อ.อัมพวา และ อ.บาง 4. ตลาดน้ำท่าคา ตลาดลอยน้ำ ที่แสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตริมน้ำของชาวบ้านแบบไทย ๆ เป็นตลาดน้ำเก่าแก่จากอดีตที่ยืนยงถึงปัจจุบัน ซึ่งจังหวัดได้พัฒนาให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ แก่นักท่องเที่ยวครบครันอยู่ที่ ต.ท่าคา อ.อัมพวา 5. ตลาดน้ำอัมพวา หรือตลาดน้ำบางจากหน้าวัดบางจากเทศบาลตำบลอัมพวา อ.อัมพวา 6. ตลาดน้ำบางน้อย เทศบาลตำบลกระดังงา อ.บางคนที และยังมีประวัติศาสตร์น่าศึกษาและทัศนาศิลปกรรม

3. ในชุมชนมีผู้สูงอายุ อยู่จำนวนมาก ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีองค์ความรู้ ทางด้านขนบธรรมเนียม ประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่นของจังหวัดสมุทรสงคราม เป็นองค์ความรู้ประจำท้องถิ่นที่พัฒนาขึ้นจากการสั่งสมถ่ายทอดและพัฒนาจากประสบการณ์ ความรู้ความสามารถของชาวบ้านจากอดีตถึงปัจจุบัน โดยอาศัยศักยภาพที่มีอยู่ในธรรมชาติ มาก่อให้เกิดประโยชน์ในการดำรงชีวิตในแนวทางที่สอดคล้องกับธรรมชาติและวิถีชีวิตชาวบ้านจังหวัดสมุทรสงครามโดยอาศัยศักยภาพที่มีอยู่แก้ปัญหาการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพให้เหมาะสมกับท้องถิ่นของตนเอง

4. การทำสวนมะพร้าวและทำน้ำตาลมะพร้าวทางตอนล่างเพราะน้ำกร่อย หรือน้ำล้นจืดล้นเค็มตาลมะพร้าวจึงจะได้ผลดี ส่วนทางตอนล่างทำนาเกลือทำป่าโกงกางเผ่าถ่าน ทำนาเกลือ เพราะน้ำเค็มจึงกล่าวได้ว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอาชีพของจังหวัดสมุทรสงคราม ได้คำนึงถึงฤดูกาลของน้ำเป็นสำคัญจึงเป็นแหล่งผลิตน้ำตาลมะพร้าว เพราะเป็นพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับกระบวนการทำน้ำตาลมะพร้าวทุกขั้นตอนที่ถูกต้อง อันเป็นความรู้ที่สั่งสมกันมาแต่บรรพบุรุษ สืบทอดให้แก่รุ่นลูกหลาน ซึ่งหากลูกหลานทำได้ ก็ถือว่าสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ดีเอาไว้ไม่ให้สูญหายไป ในชุมชนมีตำนานและเรื่องราวที่สามารถนำมาผูกเป็นเรื่องราวได้ให้เชื่อมโยงกับกลุ่มสินค้า OTOP หรือสินค้าของชุมชน

5. การให้การสนับสนุนการปลูกมะพร้าวพันธุ์ดีเพื่อการส่งเสริมการทำประกันชีวิตให้กับคนขึ้นตาลและการส่งเสริมการเรียนรู้ในโรงเรียน โดยให้นักเรียน และเยาวชนในโรงเรียน ไปศึกษาเรียนรู้กระบวนการผลิตน้ำตาลมะพร้าวของกลุ่ม คู่มือการสาธิตกระบวนการผลิตทุกขั้นตอนจากสมาชิกกลุ่ม โดยให้ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นผู้แนะนำให้ความรู้

Threats: T: อุปสรรค

อุปสรรค

1.ชุมชนขาดงบประมาณในการพัฒนาสินค้าด้านอาหารเครื่องดื่มเช่นทางการเกษตร การแปรรูปสินค้า การถนอมอาหาร และทางด้านการบรรจุหีบห่อ

2.มีอาชีพการทำน้ำตาลมะพร้าวจะสูญหายเพราะเด็กรุ่นใหม่ไม่ให้ความสำคัญและไม่ใส่ใจในอาชีพของบรรพบุรุษปัจจุบันวัยรุ่น ลูกหลาน หันไปรับจ้างโรงงานอุตสาหกรรมมากกว่าการป็นต้นมะพร้าวเนื่องเห็นว่ามีความลำบากยากเข็ญในการป็นต้นมะพร้าวต้นมะพร้าวที่มีลำต้นสูง ยากและเสี่ยงต่อการขึ้นไปปาดและเก็บน้ำตาลใส เพราะลูกหลานส่วนใหญ่ไม่มีความอดทน ไม่ให้ความสนใจในอาชีพการทำน้ำตาลมะพร้าว เนื่องจากเหนื่อยและยุ่งยาก และต้นทุนการผลิตน้ำตาลมะพร้าวสูง เช่น ไม้ฟันราคาแพงขั้นตอนการทำน้ำตาลมะพร้าวยุ่งยาก ต้องใช้ความชำนาญ และใช้เวลาในการทำมาก และต้นมะพร้าวมีลำต้นสูง ยากและเสี่ยงต่อการขึ้นไปปาดและเก็บน้ำตาลใสไม่มีคนขึ้นตาล คนเกี่ยวตาลมีน้อย ค่าแรงต่ำ

สัมภาษณ์เชิงลึกผู้นำชุมชนและผู้บริหารชุมชน

